

Txema Montero, membre de la Mesa Nacional d'Herri Batasuna

"Sense ETA, Euskadi seria diferent"

L'ex-europarlamentari, que acaba de reconèixer, junt amb altres membres d'Herri Batasuna, haver fet de mitjancer entre ETA i el govern central, parla per a EL TEMPS del "profund" debat ideològic-polític que s'inicia, a hores d'ara, al si del seu partit.

Va arribar a Estrasburg amb tres-cents mil vots a la butxaca. Es convertia, així, en el primer europarlamentari d'Herri Batasuna. I amb la gran humilitat i dignitat política que el caracteritzen, va deixar el Parlament europeu per anar a un *barnetegui* a estudiar l'èuscar. Hi ha contradiccions que un cert tipus de polítics no es permeten. I ara, ha reconegut públicament, amb set membres més de la Mesa Nacional de HB, que ha actuat de mitjancer entre ETA i el govern central.

—*El passat 12 d'octubre HB convocava 200.000 persones en una manifestació per la independència. ¿Això és un símptoma de recuperació per a HB?*

—Sí que ho és. En la manifestació del 12 d'octubre —de les més grans que hi ha hagut a Euskadi— hi vaig poder veure militants del PNB del meu poble. A més, es dóna la circumstància que dos-cents metres després de veure'ls em va entrevistar una noia d'Euskadi Irratia [Ràdio Euskadi] i li vaig poder dir que els acabava de veure; perquè després això sembla que és sempre com una mena de consigna *avant la lettre*, com si tota la gent de HB haguessim acordat abans "i direm que...".

Ara, ¿la recuperació? Bé, HB entra ara en procés interessantíssim de debat i de reorganització, a partir del mes de novembre, que pot donar uns fruits i això és un altre element indicador, perquè ja preparem una nova cita pel març o l'abril de l'any que ve, després d'aquests cinc mesos de llarg debat, en què hi haurà eleccions a la Mesa Nacional. I possiblement els resultats es vegin en les properes eleccions generals, que seran la primera cita, crec que cap a finals de l'any que ve. ¿Serem capaços de recuperar vots? Fonamentalment dependrà que la mateixa HB demostrï que la seva política de resistència, que ha estat bona per a moments durs, és ara una política d'iniciativa i de presentar alternatives a altres sectors socials, no tan sols legítimes, sinó també creïbles.

—*¿Això vol dir una presència activa en la política institucional?*

—Des del meu punt de vista, sí. Però com sabeu hi ha una altra gent que no hi està d'acord. Crec que són claus, a hores d'ara, els dividends que ens ha donat la participació institucional als ajuntaments, al Parlament Foral navarrès, en la intervenció en el conflicte de l'autovia i en el Parlament Basc; inclús la intervenció en el Parlament central a Madrid durant la guerra del Golf ha estat molt interessant.

—*Bandejant les tensions entre els dirigents de les forces nacionalistes, ¿com són les relacions entre les bases, als pobles, als ajuntaments?*

—Heu de partir d'una cosa: o serem, potser, la primera minoria nacional d'Europa Occidental que aconseguirem la independència o la darrera tribu d'Europa. És a dir, Euskadi s'ha d'interpretar també sempre en clau tribal. Aquí es donen situacions familiars, on una família correspon a una formació política o problemes dins famílies que tenen membres en diferents formacions polítiques. És una societat molt interrelacionada, jo crec que els bascos devem estar al cap d'Europa, o molt propers, en nombre d'associacions. A cada poble hi ha una associació de boletaires, una de ciclistes... Llavors, hi ha una enorme connexió. Això ho dic, perquè a vegades se sol dir que Euskadi va cap a la *ulsterització*, l'enfrontament civil, etc. Jo ho veig francament difícil, perquè pots viure a Belfast Oest, com he viscut jo alguna temporada, on hi ha dos-cents mil habitants, i viure una mena de microestat independent d'Irlanda. És a dir, res a veure amb la gent que viu a Belfast Est, que són protestants.

—*¿Quines creu que són les raons per què una personalitat com Txillardegui dimiteixi del seu càrrec dins la Mesa Nacional?*

—Bé, jo tinc la immensa fortuna de gaudir de l'amistat de José Luis; va venir a casa a dir-m'ho abans de fer-ho públic i,

per tant, sé de primera mà quina n'és la raó. Ell ha dimittit de la Mesa Nacional, no del seu càrrec de senador. ¿Per què? Al·lega dues raons: una primera, que és objectiva, i és que diu: "Tinc seixanta anys, veig que hi ha un canvi generacional a HB, no sé fins a quin punt una persona de la meua edat pot estar-hi, veient que pot obstruir l'entrada d'algú més jove i amb noves idees"; i una segona, ell veu alguns elements dins la línia política de HB amb els quals és disconforme, per exemple, la participació institucional i aquí ell es troba a l'altre costat de la moneda que jo. És a dir, ell no entén com es pot participar en les institucions fins que no s'aconsegueixi l'autodeterminació. Jo crec que per aconseguir-la s'ha d'estar a les institucions.

A mi em fa la impressió que José Luis, i això ja és subjectiu, té una espècie de desencant per la lentitud del procés de lluita del nostre poble. Ell té un punt de partida molt comprensible, perquè va ser el primer home que des del moviment *abertzale*, i estic parlant de l'any 64, va atacar frontalment el marxisme-leninisme (m-l) i el socialisme realment existent i va marxar d'ETA perquè va creure que hi havia un excessiu, i possiblement tenia raó en aquella època, component ideològic marxista-leninista. I posava l'exemple que la Unió Soviètica era un imperi. Després de més de vint anys, pot dir: "No em vaig equivocar, i no sols no em vaig equivocar, sinó que, a més, els bàltics han aconseguit la independència d'una manera ràpida i nosaltres, encara amb algunes reminiscències d'aquesta ideologia en alguna gent, estem en una situació en què anem més lents".

—*¿Però aquestes reminiscències són el component bàsic de KAS, és a dir, LAB, HASI, Jarrai i ETA?*

—Em sembla una mica agosarat dir això.

—*¿Però no es defineixen com a organitzacions marxistes-leninistes?*

—En absolut. Això és el que no es defineixen. Una cosa és que algú pugui pensar que alguna gent té aquesta funció, però eviten definir-se com a marxistes-leninistes. Us convido que busqueu un text d'ETA, Jarrai o LAB dels darrers sis anys, que digui això. El problema no és el concepte, el problema és la funció. És a dir, a mi no m'importa gens que algú digui que és marxista-leninista, sinó que funcioni com a tal; és a dir, que encara sostingui les tesis de l'avantguardisme, que és el que ha fracassat a la Unió Soviètica. El problema, per a nosaltres, no és que hagi fracassat un model d'organització social de socialisme, el qual nosaltres creïem adequat per al nostre poble, sinó que ha fracassat, i —això sí que és exportable per a qualsevol país del món— un model organitzatiu de direcció política basat en una avantguarda que interpreta els desitjos últims i més amagats del poble treballador, i que aquesta avantguarda, a través de les corretges de transmissió, es dirigeixi a aquest poble; és la crisi de l'avantguardisme i del frontisme polític. Si en el món de HB hi ha qui sosté aquestes idees, crec sincera-

ment que està cridat al fracàs i aquí sí que puc coincidir amb Txillardegui, naturalment.

—*Llavors, ¿es tracta de definir un nou model de transmissió ETA-HB?*

—No estrictament. Un dels temes que serà debatut, almenys per la meua part serà plantejat, és si és possible funcionar aquí i ara —avui a Euskadi, a Europa Occidental, el 1991— amb un model organitzatiu ideològic-polític en el qual una avantguarda, sigui quina sigui aquesta, mitjançant les seves corretges de transmissió fa frontisme polític o està en un sistema de democràcia representativa, segurament no perfecta, però que és un camp de joc suficient perquè hi hagi la transparència i on els representants elegits responguin de

la seva representació després del seu treball polític. I això, que crec que és bo per a la societat, entenc també que és bo per a la nostra organització política.

—*¿Així, hi haurà participació en les institucions?*

—Ah, no ho sé. S'obre la discussió i ja es veurà. Jo crec en una tendència clara cap a aquí. Però això és un pronòstic que ¿serà així?

—*Però aquest any ja heu tingut aquest debat, ¿quin en va ser el resultat?*

—Doncs va ser un resultat a mig camí entre que sí que sí no. Vam dir que sí a la participació però no normalitzada. Crec que va ser un avanç de les posicions participacionistes, però no va ser la conclusió definitiva, ¿per què?, perquè discutir no més un dels aspectes polítics, com és la participació institucional, sense discutir la línia política general i la lluita ideològica i política, és insuficient. I això és el que ara pretenem fer.

—*¿Hi haurà sectors de HB que s'hi oposaran fortament?*

—Sí i ja s'hi oposen.

—*Si després d'aquest debat pesa més una postura que una altra, per exemple, si guanya la postura favorable a anar a les institucions, ¿no pot crear un conflicte dins el bloc KAS i, en concret, amb ETA?*

—No ho sé. A mi em fa la impressió que nosaltres també estem aprenent d'altres forces polítiques. El Che Guevara solia dir que en un escamot de guerrilla el ritme de la marxa per la muntanya el marcava el guerriller més lent, i aquesta és una mica la política que ha seguit i crec que seguirà HB: fer un mínim denominador comú i, a

la fi, intentar recuperar el màxim de gent possible i que quedi el mínim de gent possible despenjada. Això fa que si en postures participacionistes no s'aconsegueix la participació plena i immediata, tal i com jo suposo, a mi no em representi cap problema acceptar

un ritme menor si veig que va en aquest camí. Ara, si veus que s'ha de notar una línia diferent, doncs, te n'has d'anar, perquè si no el que faràs serà sostenir en públic posicions que en privat no comparteixes, amb gran risc d'esquizofrènia.

—*Però en HB hi ha sectors importants de gent en posicions de no canviar. I això és una impressió subjectiva.*

—És possible. Si després d'aquest profund debat polític i ideològic això és majoritari, haurem de reconèixer, aquells que tenim un altre punt de vista, la nostra minoria i si aquesta és insuportable, doncs, haurem de marxar. Què hi farem.

—*¿Té notícia si en aquest moment hi ha contactes entre ETA i el govern de Madrid?*

—Sempre n'hi ha hagut. El que no és clar és per a què són aquests contactes; és a dir, si es tracta d'una simple presa de pols, per part del govern, per veure si en ETA hi ha predisposició a contactes o veure si hi ha divisions o qualsevol altra forma d'auscultar, o es tracta de contactes previs per a una negociació. Ho dic perquè sempre, tard o d'hora, te n'acabes as-sabentant. Concretament, el mes de maig

n'hi va haver de molt intenses, alhora que el ministre d'Interior, Corcuera, negava l'existència de contactes, però es donava la felicitat, per a mi, circumstància que el govern m'havia tocat, per a un d'aquests contactes. I a mi em va semblar el sùmmum del cinisme polític negar sistemàticament i en lletra negra impresa sobre blanc allò que jo coneixia de primera mà.

—*¿Sense ETA s'hauria arrancat el mateix, quant a competències, de Madrid?*

—Crec que sense ETA aquest país seria totalment diferent. En aspectes positius i negatius. ETA ha estat per al nacionalisme moderat una espècie de pretext davant Madrid, jugant les dues cares de la moneda. Es a dir, un PNB encara sense escindir, hegemònic, pressiona la UCD dient: "Doni'ns a nosaltres transferències perquè, si no s'enforteix el nacionalisme moderat, hi ha ETA, amb el seu braç radical a l'altre costat". Aquesta estratègia funciona com un rellotge de precisió durant la UCD. I amb el PSOE és a la inversa: "Ara anem arraconant ETA, però per a acabar d'arraconar-la definitivament han de continuar donant-nos transferències". Abans era: "doneu-nos-en, per aconseguir una

posició d'avantatge"; ara és: "doneu-nos-en, per acabar de reduir el problema". És a dir, als nacionalistes moderats els passa amb ETA el que els passava als espanyols amb l'església catòlica, que sempre estaven voltant els mossens, davant, portant els ciris, o darrere, amb el garrot per fote'ls.

Evidentment, crec que no hi ha ningú en aquest poble que no reconegui, fins i tot els espanyols, que sense ETA volant Carrero Blanco no s'hauria fet la transició com es va fer o que hi hagi gent que digui que sense ETA s'hauria aconseguit això. Per a nosaltres, seria òptim que ETA, mitjançant la negociació, situés les condicions de normalització política del nostre poble en el millor punt per a poder, des d'aquí, desenvolupar un moviment estrictament polític de tal magnitud i força impulsora que aconseguíssim l'autodeterminació. Això seria, per a mi, la culminació de la tasca històrica d'ETA. Quan parlo de negociació, no vull dir que permeta aconseguir absolutament tots els punts polítics, sinó que es creï l'ambient adequat d'il·luminació dels bascos i l'aproximació a un projecte comú que fos una poderosa ona que

A Catalunya Ràdio fem el que voleu sentir

La ràdio
que us
escolta

BOLADERAS CANALDA

La ràdio nacional de Catalunya

"L'avantguardisme està en crisi".

D. UMBERT

a l'últim ens dugués a la platja de l'auto-determinació.

—¿Però, ara, la conjuntura no sembla apuntar en aquest sentit?

—No, la conjuntura apunta a una guerra de posicions...

—I la situació d'ETA, ara mateix, sembla de feblesa...

—Jo renuncio a fer valoracions sobre això, perquè sembla que hi ha una espècie de relació directa entre dir "ETA està molt feble", perquè ETA immediatament comenci a actuar i demostrí que no ho és tant. La mateixa policia espanyola fa ja un temps que ha refusat dir: "ETA està així o així". Són els portaveus polítics els que diuen això, i s'han de ficar la llengua a la butxaca passada la cantonada. És a dir, que, hi insisteixo, renuncio a fer cap valoració sobre la capacitat logística d'ETA.

—La independència, ¿quan?

—No ho sé, però espero que els meus fills la vegin.

—I vostè també, ¿no?

—Bé, en el meu cas concret hi ha vegades que penso que podem tenir un disgust qualsevol de nosaltres qualsevol

dia, o sigui que no m'hi poso a vaticinar. No tinc un sentit tràgic de la vida, però aquest país és un disbarat en alguns sentits i ja tenim alguna experiència amarga.

—¿Com veu la situació a Navarra?

—Crec que a Navarra les coses estan malament, però van bé. Estan malament perquè el fet que els *abertzales*, ajuntant totes les nostres forces, arribem a un escàs 18% dels vots, no és com per llançar coets. I van bé, perquè la gent jove, i la de les zones bascofonas per descomptat, es consideren nacionalistes. La gent jove i la de les zones industrials comença a buscar el nacionalisme, però el nacionalisme i l'*abertzalisme* a Navarra, que, a més, per cert, és responsabilitat quasi exclusiva de HB —que és la força *abertzale* majoritària—, hem de mostrar que no és sols una idea de reencontre entre els bascos en institucions comunes per aconseguir la independència, sinó que és creïble perquè és capaç de gestionar ajuntaments, perquè és capaç de millorar les condicions de vida dels navarresos, perquè és una força també pràctica per a ells. I això és més difícil.

Joan Mari/Xumeu Mari

I PREMI NACIONAL FEYE A LA NOVA IMATGE DE VINS CAVAS HILL

MOJA - ALT PENEDES Tel. (93) 890 05 88 Fax 817 02 46